

27. 2. 2015

Veźměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Výše skutečné škody na věci jde-li o dotovaný mobilní přístroj

V současné době je celkem běžné, že podnikatelé nakupují mobilní přístroje v rámci smluvně sjednané služby, v rámci které je jim mobilním operátorem poskytnut tzv. budget, tedy možnost zvolit si výhodu v podobě volby čerpat slevu z fakturace za volání nebo slevy na nákup nových mobilních přístrojů (často např. za zvýhodněnou cenu 1,- Kč/kus). V praxi se lze setkat s tím, že pojišťovny v případě poškození, zničení, ztráty či odcizení takto pořízeného mobilního přístroje odmítají vycházet při výplatě pojistného plnění z titulu pojištění odpovědnosti z jeho obvyklé ceny (která se oproti jeho pořizovací ceně pohybuje pochopitelně někde úplně jinde) s tvrzením, že pořizovací cena dotovaného mobilního přístroje činila pouze jednu korunu českou. Dle mého soudu tento právní názor správný není.

Dle § 2969 odst. 1 zákona č. [89/2012](#) Sb., občanský zákoník (dále jen „NOZ“), nově platí: „Při určeni výše škody na věci se vychází z její obvyklé ceny v době poškození a zohlední se,[1] co poškozený musí k obnovení nebo nahrazení funkce věci účelně vynaložit.“ Otázka amortizace a případného bezdůvodného obohacení na straně poškozeného (např. pokud půjde o zničení použitého mobilního přístroje a o pořízení mobilního přístroje zcela nového) tak již nebude většinou na pořadu dne.

Cenou obvyklou se dle ustálené rozhodovací praxe obecných soudů rozumí cena, za kterou lze v daném místě a čase pořídit náhradní věc stejných kvalit, a takto stanovenou cenu je třeba chápat jako cenu tržní ovlivněnou nabídkou a poptávkou na trhu (k tomu srov. např. rozsudek Nejvyššího soudu sp. zn. 28 Cdo 3648/2011, ze dne 17. 7. 2012 z civilní oblasti: „Východiskem určení výše škody je cena, jakou měla věc v době, kdy došlo k jejímu poškození, přičemž cenou v době poškození se rozumí cena v době, kdy škoda vznikla. Při úplném zničení použité věci se vychází z ceny, za niž lze obstarat náhradní věc stejné kvality s přihlédnutím k jejímu opotřebení. Výše škody nemusí být prokázána jen vyúčtováním její opravy. Lze vycházet z ceny věci, jakou měla v době poškození, a z rozsahu, v jakém byla poškozena zásahem škůdce. Poškozenému má být umožněno opatřit si stejné množství věcí téhož druhu a téže jakosti (případně obdobnou věc); proto výslednou cenou je tzv. cena obvyklá. Tu představuje cena, za kterou lze v daném místě a čase pořídit náhradní věc (někdy se označuje jako cena obecná). Je to cena tržní, ovlivněná poptávkou a nabídkou na trhu. Ust. § 443 obč. zák. platí jak při poškození, tak při úplném zničení, ztrátě či odcizení věci. Pokud jde o nové věci, na nichž došlo ke škodě, poskytuje se náhrada v plné výši jejich ceny. Při škodě na věcech starších, použitých a částečně opotřebených je třeba zjišťovat obecnou cenu, kterou tyto věci měly v době poškození.“ či usnesení Nejvyššího soudu sp. zn. 8 Tdo 1023/2012, ze dne 17. 10. 2012 z trestní oblasti: „Za cenu v místě obvyklou je třeba považovat cenu v obci, popř. v její části, kde došlo k trestnému činu, stanovenou pro maloobchodní prodej. Za situace, jestliže je prodej věci jako zdanitelné plnění ze zákona zatížen daní z přidané hodnoty a věc se obvykle prodává se zohledněním této daně, výše škody odpovídá ceně, za kterou obvykle věc kupuje konečný spotřebitel, tedy ceně včetně daně z přidané hodnoty (srov. rozhodnutí č. [25/2004](#) Sb. rozh. trest.). Praxe zde vychází např. z prodejní ceny stanovené v prodejně, která byla trestným činem pachatele napadena, např. vloupáním, za podmínky, že je to cena, za kterou se věc v době a v místě činu obvykle prodává. Součástí ceny mohou být náklady pořízení, zpracování a oběhu zboží, zisk, příslušná daň a clo (srov. § 2 odst. 1 zák. č. [526/1990](#) Sb., o cenách, ve znění pozdějších předpisů), proto může být součástí ceny například tzv. horská přírážka (srov. Šámal, P. a kol. Trestní zákoník, 2. vydání, Praha: C. H.

Beck, 2012, 1409 s.).“

Vazba ceny obvyklé na cenu tržní je tedy stěžejní. Cena dotovaného mobilního přístroje touto cenou není, neboť za tuto cenu není možné na trhu pořídit obdobnou věc. K týmž závěrům dospěl Nejvyšší soud, pokud jde o pořizovací cenu věci, např. v rozsudku sp. zn. 25 Cdo 601/2007, ze dne 25. 4. 2007: „Za škodu se považuje újma, která nastala v majetkové sféře poškozeného a je objektivně vyjádřitelná všeobecným ekvivalentem, tj. penězi. Skutečnou škodou na věci je nutno rozumět takovou újmu, která znamená zmenšení majetkového stavu poškozeného oproti stavu před škodnou událostí; vyjadřuje-li se škoda srovnáním majetkového stavu poškozeného před a po poškození, pak i rozsah náhrady v penězích musí zohledňovat výši prostředků (vyjádřenou v penězích) nutnou k obnovení původního majetkového stavu. Je tedy třeba vycházet z obvyklé ceny věci k okamžiku zničení (§ 443 obč. zák.) s tím, že za částku odpovídající ceně zničené věci lze obstarat stejnou či obdobnou věc náhradní (srov. rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 30. 11. 1988, sp. zn. 1 Cz 82/88, publikovaný pod č. 25 ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek, ročník 1990). Musí přitom jít o cenu obvyklou, tedy takovou, za kterou lze skutečně koupit věc téhož charakteru, kvality a stavu v daném místě a čase, tedy o cenu odvíjející se od běžně fungujících vztahů nabídky a poptávky. Je tedy zřejmé, že u škody vzniklé zničením věci použité a částečně opotřebované se musí zásadně vycházet ze shora charakterizované obvyklé ceny věci, a to v době jejího zničení (tehdy se majetkový stav poškozeného o hodnotu věci snižuje), nikoliv z ceny, za kterou byla předtím pořízena, neboť tato hodnota nemusí zpravidla odpovídat tržní hodnotě věci k okamžiku odlišnému, tj. k vzniku škody. Pořizovací cena může být vzata za základ zjištění výše škody jen tehdy, není-li pochyb o tom, že zároveň představuje cenu, za kterou lze obvykle v daném místě a čase pořídit náhradu za zničenou věc. V daném případě odvolací soud shodně se soudem prvního stupně za skutečnou škodu považoval částku, kterou žalobce vynaložil na kupní cenu předmětné haly ke dni 16. 4. 2000, ačkoliv byla-li hala zničena zřejmě až začátkem roku 2001, je podle § 442 odst. 1 obč. zák. skutečnou škodou hodnota haly k okamžiku zničení, tedy částka, za kterou bylo možno v daném místě a čase běžně pořídit náhradní věc téhož stavu a charakteru. Za situace, kdy z obsahu spisu vyplývá, že v předchozím období byla tatáž hala postupně prodávána za odlišné částky a kdy byla i znaleckým posudkem pro účely jednoho z předchozích vlastníků oceněna částkou výrazně nižší, nelze pořizovací cenu vzít za východisko pro určení obvyklé ceny věci zničené s určitým odstupem doby od jejího nabytí žalobcem.“ Dále např. v rozsudku sp. zn. 25 Cdo 1469/2009, ze dne 23. 8. 2011: „Pořizovací cena je při stanovení výše škody na používaném (opotřebovaném) vozidle v podstatě nevýznamná [...]“

V této souvislosti lze odkázat i na Důvodovou zprávu k NOZ, kde se na s. 577 uvádí: „U škody na věci je východiskem pro určení náhrady jako dosud (§ 443 platného občanského zákoníku) obvyklá cena věci v době poškození.“ Jde o obecný princip, který se prolíná celým právním řádem, neboť zpravidla se při určení výše škody na věci vychází z ceny obvyklé (§ 492 odst. 1 in fine NOZ ve spojení s § 2969 odst. 1 NOZ), ledaže je něco jiného ujednáno[2] (takovou dohodu si lze představit např. mezi zaměstnavatelem a zaměstnancem, kterému byl svěřen služební telefon) nebo stanoveno zákonem (např. mimořádná cena v podobě ceny zvláštní obliby – § 492 odst. 2 NOZ ve spojení s § 2969 odst. 2 NOZ). Pravidlo, že by určení výše škody na věci záviselo na výši dotované ceny, pak právní řád nezná vůbec a je to logické, neboť jinak by docházelo k možnostem jak škodu záměrně navyšovat nebo snižovat podle momentální potřeby jednoduchou formou úpravy daňových dokladů. K tomu srov. např. rozsudek Nejvyššího soudu sp. zn. 1 Cz 82/88, ze dne 30. 11. 1988: „Výše peněžitě náhrady se stanoví objektivně a nezávisle na okolnostech nesouvisejících se škodnou událostí.“ Přistoupeno na tuto logiku by to pak v případě škody způsobené na darované věci znamenalo, že její výše by se rovnala nule, jen proto, že byla pořízena bezplatně, což je nesmysl. Jinak řečeno je vcelku lhostejné, jak se majetek (§ 495 NOZ) poškozeného rozšířil, tj. či se tak stalo úplatně (a za kolik) či bezplatně. Podstatné je jen toliko to, oč (myšleno v peněžním vyjádření) se majetek poškozeného v důsledku škodné události zmenšil (a že by to byla jen jedna koruna česká – ačkoliv se daný mobilní přístroj na trhu prodává obvykle v rádech tisíců korun českých – se po navštívení kterékoliv zastavárny říct

rozhodně nedá).

Obdobná situace může nastat v případě škody na přepravované zásilce dle § 2567 NOZ (a zajisté i v mnoha dalších, viz koupě zboží po slevě), kdy v praxi je časté např. při meziskladovém přesunu piva, že jeho cena je udávána na přepravních dokladech ve vnitropodnikovém ocenění, které s cenou obvyklou směřovat rovněž nelze.

Nezbývá tedy než uzavřít, že stejně tak jako má v automobilovém světě své nezastupitelné místo velká cena, platí tytéž závěry *mutatis mutandis*, jde-li o cenu obvyklou, pro svět práva.

Mgr. Vladimír Janošek, Kobyli*

advokátní koncipient

Autor působí v obchodní společnosti Továrek, Horký a partneři, advokátní kancelář, s.r.o. Tento článek není oficiálním stanoviskem advokátní kanceláře

[1] Důvodová zpráva k NOZ s. 577 a 578: „Nově se však navrhuje stanovit, že současně musí být vzato v úvahu i to, co poškozený musí vynaložit k obnovení nebo nahrazení funkce poškozené věci. Při poškození věci tedy např. nepůjde jen o to, že poškozena byla několik let stará čalouněná sedadla v automobilu v určité obvyklé ceně, ale i o to, že poškozený měl až do škodné události funkční automobil a že k obnovení jeho funkčnosti musí vynaložit náklady, které by jinak vynaložit nemusel. Náhrada tak může převýšit samu obvyklou cenu poškozené věci, přičemž – se zřetelem k judikatorní praxi běžné v zahraničí – může jít o převýšení až třetinové.“ K týmž závěrům dospěla již dříve judikatura Ústavního soudu, k tomu srov. např. náleží sp. zn. II. ÚS 2221/07 ze dne 19. 3. 2008 či náleží sp. zn. I. ÚS 1902/13 ze dne 11. 6. 2014.

[2] Lze-li se práva na náhradu škody vzdát předem (§ 2898 NOZ), tím spíše lze smluvně modifikovat pravidlo uvedené v § 2969 odst. 1 NOZ.

© EPRAVO.CZ - Sběrka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [EUDAMED: Jednotná databáze mění pravidla hry na trhu zdravotnických prostředků](#)
- [Nový zákon o veřejných dražbách, aukce a obálkové metody](#)
- [Pohled přes hranice - natáčení pornografických klipů jako důvod výpovědi z nájmu bytu](#)
- [Nařízení EU o umělé inteligenci a jeho dopady na využití jazykových modelů v advokátní praxi](#)
- [Revize zájezdové směrnice: co přináší, co hrozilo a co to znamená pro praxi](#)
- [Kupní smlouva o převodu nemovitosti bez uvedení výše kupní ceny](#)

- [Druhá „tlačítková novela“: povinné tlačítko pro odstoupení od smlouvy](#)
- [Souhlas s veřejným užíváním pozemku jako překážka nároku na bezdůvodné obohacení – nález Ústavního soudu sp. zn. I. ÚS 2541/25](#)
- [Kupní smlouva bez přesného určení kupní ceny](#)
- [Byznys a paragrafy, díl 36.: Doložka o mlčenlivosti](#)
- [Detekce podezřelého obchodu v kontextu hazardních her](#)